

YAKIN DOĞU ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME (AR-GE) POLİTİKASI

Ref: 2025/01

6 Mart 2025

1. Giriş

Yakın Doğu Enstitüsü (YDE), bölgesel ve küresel politika süreçlerine analitik, bağımsız ve bilimsel katkı sunmayı amaçlayan bir dış politika enstitüsüdür. Bu Araştırma ve Geliştirme Politikası, Enstitü'nün araştırma önceliklerini, metodolojik yaklaşımını, etik standartlarını, ve etki stratejisini tanımlayan kurumsal çerçeve belgesidir. Belge, Enstitü'nün yalnızca akademik üretim yapan bir yapı değil, aynı zamanda politika üretim süreçlerine yön verebilen bir dış politika enstitüsü olma hedefini kurumsallaştırır.

2. Stratejik Konumlandırma

Yakın Doğu Enstitüsü, özellikle siyasal tanınma sorunu yaşayan yapılar, çatışmalı bölgeler, enerji ve jeopolitik rekabet alanları, göç ve demografik dönüşüm süreçleri ile bölgesel güç dengeleri üzerine uzmanlaşmıştır. Enstitü, akademik bilgi üretimi ile karar alma mekanizmaları arasında köprü işlevi görür. Araştırmalar yalnızca teorik katkı üretmekle sınırlı kalmaz; uygulanabilir politika önerileri geliştirmeyi hedefler.

Enstitü, bölgesel bağlamı küresel teorik tartışmalarla ilişkilendirerek özgün kavramsal çerçeveler geliştirmeyi amaçlar. Bu doğrultuda, çekişmeli alanlar (contested spaces), hami devlet-tanınmamış devlet ilişkileri, stratejik üçgenler ve bağımlılık dinamikleri gibi kavramsal araçlar araştırma yaklaşımının temel bileşenleridir.

3. Öncelikli Araştırma Alanları

3.1 Çatışma, Güvenlik ve Jeopolitik

Enstitü, Doğu Akdeniz başta olmak üzere bölgesel güvenlik mimarileri, donmuş çatışmalar, hibrit tehditler ve büyük güç rekabeti üzerine çalışmalar yürütür. Deniz yetki alanları, uluslararası hukuk, enerji güvenliği ve askeri-stratejik dengeler bu alanın temel inceleme başlıklarını oluşturur. Analizler, hukuki, ekonomik ve jeopolitik boyutları bütüncül bir çerçevede ele alır.

3.2 Göç, Demografi ve Kimlik

Göç hareketleri, demografik dönüşüm ve kimlik inşası süreçleri Enstitü'nün öncelikli araştırma konularındandır. Bu çerçevede, göç teorileri, kapasite-istek (aspirations-capabilities)

yaklaşımı, vatandaşlık ve egemenlik tartışmaları ile patron devlet ilişkilerinde kimlik siyasetinin rolü incelenir. Araştırmalar, göçün yalnızca demografik değil, aynı zamanda siyasal ve güvenlik boyutlarını da ele alır.

3.3 Enerji, Ekonomi ve Stratejik Kaynaklar

Enerji güvenliği, kritik altyapılar, Doğu Akdeniz hidrokarbon politikaları ve ekonomik bağımlılık ilişkileri Enstitü'nün temel çalışma alanlarından. Enerji jeopolitiği, ekonomik kırılganlık ve dış politika arasındaki bağlantılar analiz edilir. Bu çalışmalar, stratejik kaynakların siyasal güç projeksiyonundaki rolünü ortaya koymayı hedefler.

3.4 Tanınma Sorunlu Siyasal Yapılar ve Dış İlişkiler

Enstitü, de facto devletler, uluslararası izolasyon, ekonomik açılım stratejileri ve patron devlet ilişkileri üzerine sistematik araştırmalar yürütür. Bu bağlamda, dış politika manevra alanı, uluslararası hukuk çerçevesi ve çok katmanlı diplomatik stratejiler analiz edilir. Amaç, tanınma sorunu yaşayan yapıların uluslararası sistem içindeki hareket alanlarını kavramsal ve ampirik düzeyde incelemektir.

3.5 Yükseköğretim, Yumuşak Güç ve Diplomasi

Yükseköğretim kurumlarının dış politika araçsallaşması, bilim diplomasisi ve yumuşak güç stratejileri Enstitü'nün önemli araştırma başlıkları arasındadır. Akademik görünürlük, küresel sıralamalar ve bilgi üretiminin ulusal kapasite inşasındaki rolü değerlendirilir. Bu çalışmalar, üniversitelerin yalnızca eğitim kurumları değil, aynı zamanda diplomatik ve stratejik aktörler olduğunu ortaya koymayı amaçlar.

4. Araştırma Yaklaşımı ve Metodoloji

Yakın Doğu Enstitüsü, teori temelli, disiplinlerarası ve karşılaştırmalı bir araştırma yaklaşımı benimser. Araştırmalar nitel, nicel veya karma yöntemlerle yürütülür; saha çalışmaları, arşiv araştırmaları, uzman görüşmeleri ve veri analiz teknikleri birlikte kullanılabilir.

Her araştırma projesi açık bir araştırma sorusu, teorik çerçeve, metodolojik tasarım ve sınırlılık analizi içerir. Çalışmalar yalnızca betimleyici değil, kavramsal ve açıklayıcı nitelik taşır. Amaç, literatüre katkı sunarken aynı zamanda politika yapıcılar için uygulanabilir öneriler üretmektir.

5. Kalite Güvence ve Etik İlkeler

Enstitü, akademik etik standartlara ve uluslararası araştırma normlarına bağlıdır. Tüm projeler metodolojik tutarlılık, kaynak doğrulama ve veri güvenliği açısından değerlendirilir. Gerekğinde iç hakemlik mekanizması işletilir.

Finansman kaynakları şeffaflık ilkesine uygun şekilde beyan edilir. Araştırma sonuçları, fon sağlayıcıların görüşlerinden bağımsızdır. Veri koruma, gizlilik ve fikri mülkiyet hakları kurumsal prosedürlere uygun biçimde yönetilir.

6. Fon ve Proje Yönetimi

Yakın Doğu Enstitüsü, uluslararası hibe programları, Avrupa Birliği projeleri, büyükelçilik destekleri, uluslararası vakıflar ve akademik işbirliği fonları aracılığıyla araştırma projeleri geliştirir. Proje yönetimi, bütçe şeffaflığı ve düzenli raporlama ilkeleri çerçevesinde yürütülür. Her proje için zaman çizelgesi, çıktı planlaması ve performans göstergeleri belirlenir.

7. Yayın ve Yaygınlaştırma

Araştırma çıktıları politika raporları, stratejik analiz belgeleri, akademik makaleler, politika notları ve kamuya açık etkinlikler aracılığıyla yayımlanır. Enstitü, bilgi üretiminin yalnızca akademik dolaşımda kalmamasını; karar alma süreçlerine ve kamuoyuna ulaşmasını hedefler.

8. Etki Ölçümü

Enstitü'nün araştırma etkisi, politika belgelerinde atıf, karar alıcı düzeyinde kullanım, akademik referanslar, medya görünürlüğü ve uluslararası ağlara entegrasyon gibi göstergelerle ölçülür. Her yıl AR-GE Faaliyet Raporu yayımlanarak kurumsal performans kamuoyuyla paylaşılır.

9. Güncelleme

Bu AR-GE Politikası, Enstitü Yönetimi tarafından iki yılda bir gözden geçirilir ve gerekli görüldüğünde güncellenir.